

ИНТЕРВЈУ: ДРАГОЉУБ КОЈЧИЋ, директор Завода за уџбенике

Корупција на тржишту уџбеника

Апсурдно је да наставница у Нишу препоручује ученику да се за републичко такмичење припреми из Заводових уџбеника, а ђаци у настави користе уџбенике једног приватног издавача

Фото Милан Ђаков

Драгољуб Којчић (1954), директор Завода за уџбенике у Београду, дипломирао је филозофију на Филозофском факултету у Београду. Бави се политичком филозофијом и политичком теоријом. Аутор је студија на тему либерализма, књиге „Стрела времена и хоризонт слободе“, као и монографије „Дамјан Ђаков“, коју је прошле године објавио „Службени гласник“.

Бавите се филозофијом религије, посебно вас занима судбина Коптске православне цркве. Како гледате на ова данашња верска превирања у читавом свету?

Коптска православна црква ме је привукла не само из теолошких разлога, него и својим хиљадугодишњим опстајањем у веома тешком и компликованим околностима. Патријарх Шенуда Трећи омогућио ми је приступ пустињским светињама и разговоре о духовном искуству са монасима који деценијама живе изоловани и предани Богу, дубоко у Сахари. Вера је, наравно, не само лични и спиритуални доживљај Апсолута, него и део вредносне и моралне архитектуре једног друштва. Зато Арнолд Тојнби сугерише да цивилизацију не посматрамо као стање, него као ток, а религије као његове водеће струје.

Показатељ да су цркве осетљиве према крупним преломима и ризичним поделма у свету јесте и недавни хавански сусрет руског патријарха Кирила и пале Франциска. Наравно, не-

ће бити лако да се симболика њиховог пољупца спусти до политизованих дијецеза. Случај канонизације кардинала Степинца брзо ће показати да ли постоји кохерентност у разумевању послања римокатоличке цркве.

Међутим, дијалог хришћана и муслимана, у коме би се трагало за мирним облицима живота, није ни на виданку. Не постоји довољан ауторитет међународних институција или појединаца, као што је некада био Бертрам Расел, да се тако нешто предложи и започне.

Откуда интересовање баш за сликарство Дамјана Ђакова?

Уметност је најбољи показатељ у каквом стању се налази једна епоха. Понекад представља и њену дијагнозу. Свођење структуре света у коме живимо на односе моћи, његово дробљење на интересне јединице, оставља га без великих идеја и препушта великим манипулацијама. А чему живот без наде и без честите пројекције у будућност?

У првом сусрету са сликама Дамјана Ђакова осетио сам њихову гравитациону снагу да поново прикупе погубљене делове света. Дамјану, на памет не пада да буде експлицитни пророк реконструкције, али је улазак у његово дело повукао мноштво музичких цитата, од Стили Ден, Муздога, преко атоналне музике до Филипа Гласа, па чак и до Кејдове „симфонијске тишине“. Овом галеријом не може се проћи без суочавања са онтологијом слике Светог Максима Начертаног, Павла Флоренског и Ђина де Доминићиса. Није ни чудно, јер је Дамјановом лансирању значајно допринео Де Кириков галериста Риналдо Рота.

Али, оно што је у историји наше културе највише раздвојено, а то су светост и ерос, у Дамјановој поетици су стопљени у једно.

С којим се проблемима, пред нову школску годину, суочава Завод за уџбенике?

Завод издаје, не само уџбенике, већ и капитална дела наше и светске културе и науке. Објавили смо сабрана дела педесетак значајних стваралаца без којих се не може замислити културни идентитет српског народа, да наведем само неке: Брана Петронијевић, Милан Кашанин, Тесла, Пупин, Мокрањец, Десанка, Ћопић, Душан Ковачевић и најновије – Григорије Божовић. Са САНУ и Матицом српском издавачи смо Српске енциклопедије, а „Речник појмова ликовности и архитектуре“ прави је обелиск, који показује на којој висини се налазимо на културној мапи европских народа.

Нажалост, Завод је у суштинским одредбама претходних и најновијег Закона о уџбеницима у неповољном и неједнаком положају у односу на приватне издаваче. Такође, учени су бројни примери корупције на тржишту уџбеника. Апсурдно је да наставница у Нишу препоручује ученику да се за републичко такмичење припреми из Заводових уџбеника, а ђаци у настави користе уџбенике једног приватног издавача.

Са образовањем и културом не смемо да се играмо, јер је то наш идентитет и наша будућност!

У чему би држава могла да помогне?

Пре свега, да истакнем оно што ми са пуном посвећеношћу остварујемо као државни интерес. То је издавање уџбеника за националне мањине, што у фази преговора наше земље са ЕУ има специфичан значај. Ова влада Републике Србије већ је више пута помогла Заводу, посебно када га је скинула са листе за приватизацију. Шта може још да се уради? Показује се, већ десетак година, а предстојећа реформа образовног система то посебно изискује, да се мора преиспитати положај државног издавача: од адекватне законске регулативе до обезбеђивања равноправних услова у процесу опредељивања школа за издаваче уџбеника, да предност буде једино

Уместо на шишање – у „Политику“

Својевремено, из Прве београдске гимназије избачени сте због једне изјаве дате „Политици“. Шта се, заправо, догодило? Ха, ха. То је једна симпатична епизода. У пролеће 1971. године, директорка Прве београдске гимназије издвојила је нас неколико, који смо у духу рок музике носили мало дужу косу и рекла да се не враћамо док се не ошишамо. Ја сам и пре тога имао проблеме, јер сам тврдио да наука никако не демантује религију и помињао на часовима да Планк, Хајзенберг и Ајнштајн нису оспоравали постојање Бога. Е, сад се тога накупило и код управе и код мене – класични судар вредности. Ја поведем неколико другова уместо код фризера у „Политику“. Ту, онако тинејџерски, оплетем по малограђанима у Првој и сутрадан осване моја изјава. Мени директорка запрети да је боље да се више не уписујем у ту школу, али из целе Југославије сам добијао писма подршке и омладински лист „Полет“ је стао на моју страну. Чуо сам да ме је, за то доба либерални, Ивица Рачан, у Загребу, узимао у заштиту. Поента је да је „Политика“ вечна, зар не!

квалитет, а не неки други интереси. Кантовски говорећи: да ученик буде циљ, а не плен.

Још писмо добили нову владу. Каквог министра културе, а каквог образовања и просвете, прижељкујете?

Да би заиста могао да служи своме народу, министар мора темељно да разуме сврху свога ресора и да је посматра у перспективи историјског трајања Србије – од онога што су генерације улагале, до захтева које будућност поставља пред нас. Пошто се мења профил света у коме живимо, а Србија се налази у сектору новог позиционирања, и један и други министар морају да буду свесни тих процеса. Кључно је да сви ми заједно схватимо да је вишестрано наслеђе које носимо богатство, али и да нас свет не угрожава новим облицима знања и културе.

Бојажљиво ћу вам рећи и једну своју жељу. У Србији се налазе: глава Лепенца, Галеријева и Константинова глава. То су уметничка дела тзв. нулте вредности. Можда би после измештања садашње железничке станице, у тој згради, било идеално место за музеј пластике, за глипнотеку. Шобајнић је нпр. недавно у Андрићграду, изложио своје фантастичне инсталације. Свет би похрлио да види наше артефакте. Такође, кад буде новца, потребна нам је нова опера, или симфонијски хол, о каквом је већ размисљао архитекта Данијел Либекинд. **Зоран Радисављевић**